

RAFINAMENT ȘI ÎNTELIGENȚĂ INCOMODĂ ÎN POEZIA LUI VASILE IUSTIN MIJA

*Vitalie RĂILEANU,
critic literar*

Vreau să mă confesez – am citit noul volum de poeme al poetului Vasile Iustin Mija cu imaginea proaspătă a jurnalistului și prezentatorului Radio-Moldova. Rafinamentul, inteligența incomodă, senzualizată discret, efervescența ideilor *slujite de un verb îndrăgit* de propriile-i performanțe, prospectările subtile ale relației *cuvânt-sentiment* îmi apar acu ca trăsături exersate de autor cu aceeași forță în două registre complementare: cerul diurn, pur, despicând ideea în lumina sciatică a cuvântului propriu, celălalt... crepuscular, lăsându-se cutureierat de amintiri și bântuit de confesiuni: „ore și ore te-am așteptat/ fără de sfârșit/ adâncit/ în speranța ta/ când toate în jur/ deveneau lucruri mute/ când și piatra s-a desfăcut/ și a înflorit/ când o pasăre din gura mea a zburat/ și în liniștea pădurilor a dispărut/ ore și ore te-am așteptat mut” (*smoking kills, Lisabona, 2007*).

Într-adevăr, pentru a înțelege poezia lui Vasile Mija, în toate fibrele ei, trebuie să fii *Omul* din acest spațiu cultural românesc ca să percepi neliniștea poetului, o neliniște deloc metafizică, ci o aprinsă dorință de faptă, izvorâtă dintr-un prisos de energie: „albastru din prispe/ ca un Rinocer/ stingher/ între alte cosmice vise/ ne tundem morții/ și-i îmbăim în recile ape/ tăindu-le unghiurile precise/ sau/ pieptănându-le căile neumbrate/ împletindu-le/ între șuvițe plângând/ gâțele mamelor/ când afară/ prin geamuri de cristal/ așteptă lumina/ să tremure peste genunchii” (*pe aripi de fluturi*). Aceste versuri par

a fi gânduri smulse din *verdele etern* al Câmpiei Sorociei, versuri care murmură *refrene de dor* împreună cu apele line ale Bătrânului etern – Nistrul, râul istoriei noastre.

Cu acest volum de poeme – *Legă-ne-vom cu ploile de case...* (Chișinău, Pontos, 2021) – Vasile Mija este aruncat dintr-o dată, în biografia *Timpului prezent*.

Fiecare poem e o incizie în zona distolică a ființei. Un *eu* poetic exacerbă și inventariază elanurile frânte de obstacole ivite mereu din lăuntru: „de la naștere până la moarte/ viața ca un pericol ne paște/ o cetate zidită-n capcana/ simfoniilor cu accente grave/ universul e greu de încovoiat/ oricum «zarurile au fost aruncate»/ și-n dansul monden tolerat/ luna florilor e cel mai colorat păcat/ în călimara cu cerneală singulară/ se îneacă iubirea în fiecare seară/ lumea amețită după zori s-ascunde/ glasul ca un tremur sufletu-mi pătrunde/ ca un Tantal mă cert cu gându-mi/ doar steaua îmi rămâne etalon/ dramatica istorie din plânsu-ți/ învăluie ca muzica lui Elton John” (*Elton John*). Descrierea înseamnă, de fapt, improprietărea ființei cu propriile-i experiențe, altminteri... pot fi risipite aiurea.

Mesajul de pe *versoul* acestei cărți de poeme este acela al răscumpărării prin cuvânt, prin timpul ce-l trăim: „am să-ți clădesc/ «Moara timpului»/ zidindu-ți destinul/ pe-o scârță de paie/ îți voi paște delirul/ prin câmpul lăsat de aripi/ care-și visează iarba/ călcată de un copil/ voi încerca să păstrez/ medalioanele de argint/ rămase moștenite/ pentru o eventuală generație/ (...)/ și atunci/ «Moara timpului» va fi a ta” (*promisiune*).

Contemplat cu *oroarea blecheriană* (dar nu și cu detașarea celui care își acceptă trecerea, extrăgând stranii extaze din cel mai intim clipocit al vieții), *timpul* își pierde orice atribut vital... și, atunci, poetul confirmă: „dorul mi-a crescut lângă poarta copilăriei/ și nu mai vrea să mă recunoască/ frunzele-i pale/ s-au ridicat spre cer/ ca la răsăritul nimbului roșu/ să se prefacă-n scânteii cu miez de mijloc/ dureros/ ud/ rece/ ca o scoică de mare” (*o să-mi adun nisipul*).

Construite, cerebrale, deloc naturale, poemele lui Vasile Iustin Mija ricoșează, producând, premeditat poate, efecte inverse (sic!). Limitatea e fastuoasă, *țipătul armonios* de o legendară, dar prozelitică melodie e semnul sigur al setei de adevăr, de viață... fiindcă, uneori, *strâmtoarea* cheamă neîncredere, le promite negându-le,

însă, Măriei Sale Timpului... Timpul e un blazon al unicătății, al superbiei.

Cuprinsul volumului *Lega-ne-vom cu ploile de case...* de Vasile Iustin Mija e o biografie a angoasei, însă una tonică.ANGOASA se învinge pe sine prin nemiloasa, lucidă, aproape senină, aş zice, autoanaliză, prin capacitatea (remarcabilă în ordinea expresivității) de a-și arunca sieși în față un etern refren: „totul se năruie-n hume/ chiar și blestemul/ prin care curge/ negoită suflarea ta/ cuvintele ard înaintea pronunțării/ și rezidă în unghiuri de silabe/ sub pârleazuri/ pasc mieii departe de primăvară/ în timp ce se nasc lamentate/ emoții toate/ chiar și blestemul/ prin care curge/ negoită suflarea ta/ se năruie oare” (*înaintea pronunțării*). Un poem ca o *întrebare retorică* adresată cititorului atent...

CZU 821.135.1(478).09-1=135.1

SENTIMENT, LUCIDITATE ȘI ECOU SUBLIM ÎN POEZIA LUI NICOLAE CENUȘĂ

*Vitalie RĂILEANU,
critic literar*

E cunoscut faptul că debutanții nu prea respectă normele unei poetici canonice, considerând reflexivitatea și sentimentul drept elemente care se exclud sau se incomodează reciproc în cuprinsul poemelor scrise de ei.

Dar, iată că Nicolae Cenușă a depășit aceste rigori și a venit cu un volum de versuri, intitulat *Ecou Sublim* (Chișinău, 2023), cuprinsul căruia surprinde prin luciditate îmbinată armonios: „Cuvintele sunt doar o șoaptă,/ Emoțiile sunt doar un cânt,/ O creație, o preîntâmpinare a gândurilor tale,/ De vis și de savoare a timpului./ Culoarea ne definește mașina, prestigiul, pe noi toți,/ Doar noi trăim în alte timpuri,/ În timpurile plăcute, presimțite de vise,/ Când copilăria era o frumoasă amintire./ A gândurilor tale!” (*În gândurile tale*). Observăm cum structura lirică își are determinările sale interne, iar orice disociere apriorică este neavenită.

Să aruncăm o privire mai atentă asupra versurilor din volumul dat, observând implicarea autorului într-o lume a meditației, a confesiunii ce vizează și responsabilitate intelectuală: „Un hohot